

MIŁOSNICZKA KULTURY OJCZYTEJ

Sprawność wymagana do samarytanki

hm. Anna Nowobilska-Vasilios

1. Wskaze na mapie dzielnice regionalne Polski, np. Kaszuby, Śląsk, Mazowsze, Podhale
2. Wykaze się znajomości sztuki regionalnej: stroje, tańce, piosenki, zdobnictwo.
3. Wie kto z Polaków i za co otrzymał nagrodę Nobla.
4. Wymieni kilku autorów polskich i ich dzieła.
5. Przedstawi krótkie streszczenie jednej przeczytanej powieści lub noweli któregoś z następujących pisarzy: Sienkiewicz, Prus, Żeromski, Orzeszkowa, Rodziewiczówna. Oprócz tego przeczytała od czasu zdobycia MZO III jedną dowolną książkę któregoś z polskich autorów.
6. Przeczyta jeden wiersz A. Mickiewicza i jeden wiersz J. Słowackiego.
7. Nauczy się na pamięć dowolnie wybranego wiersza poetów romantycznych lub współczesnych.

Materialy

1. Mapa administracyjna Polski, „sticky” notes, stroje ludowe, sztuka ludowa
2. Papier na wycinanki, nożyczki, białe karty z kopertami, klej
3. Przygotowane karteczki do gier

Obrzęd Regionalny

1. Ustawiamy się w kole.
2. Każda harcerka się przedstawia: imię, nazwisko, stopień, rejon(y) z którego(ych) pochodzi (jeżeli nie wie, powie z którego miasta ... dowie się później jeżeli miasto jest w pewnym regionie)

Wycigi Regionalne

1. Wywiesić mapę administracyjną na ścianie.
2. Podzielić harcerki według zastępów ... upewnić równą ilość harcerek w każdym zespole.
3. Na kartkach „sticky notes” wypisać następujące regiony: Kaszuby, Warmia, Mazury, Wielkopolska, Kujawy, Łowicz, Kurpie, Podlasie, Śląsk, Kraków, Podhale, Kielecki
4. Po jednej, w formie sztafety, harcerki podbiegają do stolika, wybierają region i biegiem przyklepiają do mapy wiszącej po drugiej stronie sali. Po przybiegnięciu do zastępu, dotyka następną harcerkę która biegnie do stolika aby wybrać następny region do przyklejenia.
5. Pierwszy zastęp który ukończył, wygrywa 1 punkt.
6. Poprawka regionów i dyskusja.
7. Powtarza się nr. 4, stroje, egzemplarze sztuki, i piosenki (po jednym punkcie na kategorię)
8. Wygrywa zastęp z 4-ma punktami.

Region	Strój	Sztuka	Piosenka
Kaszuby	Kaszubski		
Warmia	Warmiński		
Mazury	Mazurski		Czemu ty Dziewczyno
Wielkopolska	Wielkopolski		
Kujawy	Kujawski		Na Kujawach
Lowicz	Lowicki		Zyczenie
Kurpie	Kurpiowski	Wycinanka	
Podlasie	Podlaski		
Śląsk	Ślaski		Wiazanka Cieszyńska
Kraków	Krakowski	Szopka Krakowska Lajkonik	Plynie Wisła
Podhale	Góralski	Spinka Podhalanska	Hej Zarosły
Kielecki	Kielecki	Gliniane Figurki	

Polskie Nagrody Nobla

1. Podzielić harcerki na zespoły po 6 osób (najlepiej zastępami).
2. W każdym zespole, harcerka otrzymuje kartkę na której jest wypisany lauréat nagrody Nobla: Maria Skłodowska-Curie, Henryk Sienkiewicz, Władysław Rejmont, Czesław Miłosz, Lech Wałęsa, Wisława Szymborska. Każda się staje tą osobą.
3. Podbiegają do pierwszej stacji, wybierają spośród nagród swoją nagrodę: Chemia, Fizyka, Literatura, Literatura, Literatura, Literatura, Pokój. (mogą nad tym pracować razem)
4. Podbiegają do drugiej stacji, wybierają rok swojej nagrody: 1903, 1905, 1911, 1924, 1980, 1983, 1996
5. Podbiegają do trzeciej stacji, wybierają za co wygrały nagrodę.
6. Podbiegają do czwartej stacji, wybierają przykład tego, za co wygrały nagrodę.
7. Po ukończeniu, każdy zastęp się układa chronologicznie, po kolei, przedstawiają się, swoją nagrodę, rok zdobycia i za co. Zastępy się nawzajem poprawiają.

	Nagroda	Rok	Za Co	Inne Informacje
Maria Skłodowska-Curie	Fizyka	1903	Współwynałazek promieniowania	Pierre Curie, Henri Becquerel Radium i Polonium
	Chemia	1911	Wynałazek elementów	
Henryk Sienkiewicz	Literatura	1905	Quo Vadis	Powiesc oparta na sledzeniu pierwszych chrescian w czasach rzymskich
Władysław Rejmont	Literatura	1924	Chłopi	
Czesław Miłosz	Literatura	1980	Pisanie na temat losu człowieka w swiecie pelnego srogich konfliktów	Wiersz, ponizej

	Nagroda	Rok	Za Co	Inne Informacje
Lech Walesa	Pokój	1983	działalność dla praw ludzkich	Założyciel Solidarności
Wisława Szymborska	Literatura	1996	Wiersze wylaniające rzeczywistość człowieka	Wiersz, poniżej

Dwór

Czesław Miłosz (1993)

Nie ma domu, jest park, choć stare drzewa wycięto
I gęszcz porasta ślady dawnych ścieżek.
Rozebrano świątynię, biały, zamczysty,
Ze sklepami czyli piwnicami w których stały półki na jabłka zimowe.
Takie jak dawniej koleiny drogi w dół;
Pamiętałem gdzie skręcić ale nie poznałem rzeki;
Jej kolor jak rdzawej samochodowej oliwy,
Ani szuwarów, ani lilii wodnych.
Przeminięła lipowa aleja, niegdys droga pszczołom
I sady, drżące osie i szerszenie opitych słodyczą
Zmurszały i zapadły wieńce w osie i pokrzywy.
To miejsce i ja, choć daleko stąd,
Równocześnie, rok po roku, traciłmy liście,
Zasypywały nas śniegi, ubywało nas.
I znów razem jesteśmy, we wspólnej starości.
Interesuje mnie dymek, z rury zamiast komina,
Nad baraczką skleconym niezgranie z desek i cegły
W zieleni chwastów i krzaków * poznaje *sambucus nigra*,
Chwała życiu, za to że trawa, ubogo, byle jak.
Jedli te swoje kluski i kartofle
I mieli przynajmniej czym palić w nasze długie zimy.

sambucus nigra * dziki czarny bez

Trzy słowa najdziwniejsze

Wisława Szymborska

Kiedy wymawiam słowo Przyszłość
pierwsza sylaba odchodzi już do przeszłości

Kiedy wymawiam słowo Cisza
niszczy ją.

Kiedy wymawiam słowo Nic
stawiam coś, co nie mieści się w żadnym niebycie.

Lancuch Literatury Polskiej

1. Siedzimy w kole, każda pomyśli o powieści polskiej którą przeczytała lub w szkole przerobiła.
2. Pierwsza harcerka się przedstawia, mówi tytuł przeczytanej książki i temat w jednym zdaniu.
3. Następna harcerka powtarza to co pierwsza harcerka powiedziała, i dodaje imię autora. Wtenczas się przedstawia i dodaje swoją książkę i streszczenie jedno-zdaniowe.
4. Tak się ciągnie do samego końca.
5. Można się powtarzać, można pomagać koleżankom.

Przykłady:

Adam Mickiewicz: Pan Tadeusz, Konrad Wallenrod, Dziady

Juliusz Słowacki: Kordian, Balladyna

Henryk Sienkiewicz: W Pustyni i w Puszczy, Quo Vadis, Potop, Ogniem i Mieczem, Pan Wołodyjowski

Bolesław Prus: Lalka, Faraon

Władysław Reymont: Ziemia Obiecana, Chłopi

Maria Konopnicka: O Krasnoludkach i Sierotce Marysi, Szkolne Przygody Pimpusia Sadelko, Co słonko widziało

Stefan Żeromski: Bezdomni

Joseph Konrad (Teodor Józef Konrad Nalecz Korzeniowski): Lord Jim

Maria Rodziewiczówna: Lato Lesnych Ludzi

Zamieszany Pan Tadeusz (utwór Adama Mickiewicza)

1. Na kartkach papieru, wypisać po dwie linijki z początku Pana Tadeusza. Pomieszać. (Pierwsza i ostatnia karteczka ma po trzy linijki ... tak aby mogły harcerki dobrać rymy)
2. Każdej harcerce podać w kopercie jeden odcinek.
3. Na sygnał gwizdka, otwierają, czytają i układają się kolejnie. Myślą nad tym, co znaczą ich dwie linijki. Ile czasu to zabierze?

- (1) Litwo! Ojczyzno moja! ty jesteś jak zdrowie;
Ile cię trzeba cenić, ten tylko się dowie,
Kto cię stracił. Dzisiaj piękność twą w całej ozdobie
- (2) Widzę i opisuje, bo tęsknię po tobie.

- (3) Panno święta, co Jasnej bronisz Częstochowy
I w Ostrej świecisz Bramie! Ty, co gród zamkowy
Nowogródzki ochraniasz z jego wiernym ludem!
- (4) Jak mnie dziecko do zdrowia przywróciłaś cudem
(Gdy od płaczącej matki pod Twoją opiekę
- (5) Ofiarowany, martwą podniosłem powieki
I zaraz mogłem pieszo do Twych świątyn progu

- (6) Isc za wrócone zycie podziękować Bogu),
Tak nas powrócisz cudem na Ojczyzny łono.
- (7) Tymczasem przenos moja dusze uteskniona
Do tych pagórków lesnych, do tych łąk zielonych,
- (8) Szeroko nad błękitnym Niemnem rozciągniętych;
Do tych pól malowanych zbożem rozmaitem,
- (9) Wyzłaczanych pszenicą, posrebrzanych żytem;
Gdzie bursztynowy świerzop, gryka jak śnieg biała,
- (10) Gdzie panienskim rumieńcem dziecielina pąka,
A wszystko przepasane jakby wstęgą, miedzą
- (11) Zieloną, na niej z rzadka ciche grusze siedzą.

- Śród takich pól przed laty, nad brzegiem ruczaju,
(12) Na pagórku niewielkim, we brzozowym gaju,
Stał dwór szlachecki, z drzewa, lecz podmurowany;
- (13) Świeciły się z daleka pobielane ściany,
Tym bielsze, że odbite od ciemnej zieleni
Topoli, co go bronia od wiatrów jesieni.

Stepy Akermanskie

Adam Mickiewicz (1826)

Wpłynąłem na suchego przestwór oceanu,
Wóz nurza się w zilonosć i jak łódka brodzi;
śród fali łąk szumiących, śród kwiatów powodzi,
Omijam koralowe ostrowy burzanu.

Już mrok zapada, nigdzie drogi ni kuhanu,
Patrzę w niebo, gwiazd szukam, przewodniczek łodzi;
Tam z dala błuszczy obłok? Tam jutrzienka wschodzi?
To błuszczy Dniestr, to weszła lampa Akermanu.

Stójmy! - jak cicho! - słysze ciagnące żurawie,
Których by nie dosięgły zrenice sokola;
Słysze, kiedy się motyl kołysa na trawie,

Kiedy waz śliska pierś dotyka się ziola.
W takiej ciszy! - Tak ucho nateżam ciekawie,
ze słyszałbym głos z Litwy. Jedźmy, nikt nie woła!

Rozłączenie

Juliusz Słowacki (1835)

Rozłączeni - lecz jedno o drugim pamięta;
Pomiędzy nami lata biały gołąb smutku
I nosi ciągle wieści. - Wiem, kiedy w ogródku,
Wiem, kiedy płaczesz w cichej komnacie
zamknięta.

Wiem, o jakiej godzinie wraca bólu fala,
Wiem, jaka ci rozmowa ludzi łze wyciska.
Tys mi widna jak gwiazda, co się tam zapala
i łza różowa lej, iskra ślona błyska.

A choć mi teraz ciebie oczyma nie dostac,
Znając twój dom - i drzewa ogrodu i kwiaty,
Wiem, gdzie malował myśla twoje oczy i postać,
Między jakimi drzewy szukał białej szaty.

A ty próżno będziesz krajobrazy tworzyć,
Osrebrzać je księżycem - i promienić światłem.
Nie wiesz, że trzeba niebo zwałić i położyć
pod oknami, i nazwać jeziora błękitem.

Potem jezioro z niebem dzielić na połowę

W dzień zasłona gór jasnych, w nocy skal
szafirem;
Nie wiesz, jak wlosem deszczu skalom wiejczyc
głowe,
Jak je widzieć w księżycu odkreślone kirem.

Nie wiesz, nad jaką górą wschodzi ta perelka,
Którym wybrał dla ciebie za gwiazdeczkę stróża.
Nie wiesz, że gdzieś daleko, aż u gór podnóża,
Za jeziorem - dojrzałem dwa z okien światelka.

Przywykłem do nich - kocham te gwiazdy jeziora,
Ciemne mgła oddalenia, od gwiazd nieba
krwawsze.
Dzisiaj je widzę, widziałem, zapalone wczoraj,
Zawsze mi świece - smutno i blade - zawsze ...

A ty - wiecznie zagasłaś nad biednym tulaczem;
Lecz choć się - nigdy - nigdzie połączyć nie
mamy,
Zamilknijemy na chwilę i znów się wołamy
Jak dwa smutne słowiki, co się wabia płaczem.

PIOSENKI LUDOWE

Czerwone Jabłuszko

Czerwone jabłuszko po stole sie toczy
Kocham te dziewczyno, co ma jasne oczy

Gesi za woda, kaczkę za woda
Uciekaj dziewczyno, bo cie poboda
Ja ci buzi dam, ty mi buzi daszy
Ja cie nie wydam, ty mnie nie wydasz
Oberek, obereczek

Mazurek, mazureczek
Kujawiak, kujawiaczek
Pojdz-ze Marys ze mna, hoc, hoc

Czerwone jabłuszko, przekrojone na krzyz
Czemu ty dziewczyno, krzywo na mnie patrzysz?

Gesi za woda ...

Na Kujawach **(Kujawy)**

Na Kujawach, na szerokich zyznych polach
Szara lezy mgla
Ciezka, bezlitosna, bezsloneczna dola
Ludzi w obca strone jak wiatr liscie gna
Kujawiakiem placze wiatr w galeziach drzew
Umilkl nad polami kazden inny spiew
Tylko czarna rola krzepnie w sobie z bólu
Placza nad nia roa drone liscie wierzb
Kujawiaczek, kujawiaczek
Gdzies na obcej ziemie zal sie i placze
Kujawiaczek, Kujawiaczek
Jak jesienny wicher lka

W te kujawska ziemie, w ta kujawka czarna
Padlo zlotym siewem krwi braterskiej ziarno
Lezy w niej gleboko, krwawe i gorace
Czeka tylko wiony slonca
I na piewszy wiosny obudzony wiew
Smigna; prosto w góre bohaterski siew
Zbudza sie Kujawy, ziemia udreczona
Zbudze, za bron chwycy pomszcza ból i krew
Kujawiakiem rozspiewanym
Rozzloca sie w sloncu te kujawskie lany
Kujawiakiem, Kujawiakiem
Ze wzruszenia wierzby placza

Hej Zarosly **(Podhale)**

Hej, zarosly chodnicki
Zumulela woda

Hej, ktoredy chodzili
Szwarni chlopcy oba?

Hej Janicku, zbójnicku
Bylby z ciebie zbojnik

Hej, kiebys se wyrabal
Do Lubkowa chodnik!

Zyczenie

(Lowicz - F. Chopin)

Gdybym ja była słoneczkiem na niebie
Nie świeciłabym jak tylko dla ciebie.
Ani na wody, ani na lasy,
Ale po wszystkie czasy
Pod twym okienkiem i tylko dla ciebie
Gdybym w słoneczko mogła zmienić
siebie

Gdybym ja była ptaszkiem z tego gaju
Nie śpiewałabym w żadnym obcym kraju
Ani na wody, ani na lasy,
Ale po wszystkie czasy
Pod twym okienkiem i tylko dla ciebie
Czemuz nie mogę w ptaszka zmienić
siebie?

Wiazanka Cieszyńska

(ślask)

Pod Cieszyńskim mostem cież woda skokiem
Nie mogę jej zastawić
// Miałam ja milego, rozgniewałam się go
Nie mogę go udobrzyc //

// Wiem ja w Cieszynie jeden dom //
// Tam ja syneczka mego mam //
// Rodzice mi go wzbraniają //
A przez to że go nie znają
A przez to że ...

Fruga ptaszek fruga po lesie zielonym
// A mnie syneczku tak smutno, żeś jest
oddalonym //
Ale ja poczekam na moje kochanie
// Chociaż matula wzbraniają, on mnie się
dostanie //

Mamulko moja, boli mi głowa
//Odjechał mi mój najmilszy, nie dał mi słowa//
Mamulko moja, są tu malarze
//Dajcież mi go wymalować choć na papierze//

Na górze, na górze u siedłoka, rum tarara, u
siedłoka
Bili się dwie dziolchy o chłopoka, rum taratara, o
chłopoka.
Ej dziolchy, ej dziolchy, nie bijcie się, rum tarara,
nie bijcie się
Wisze tam galoty, podzielcie się, rum tarara,
podzielcie się
Jedna je porwała i poszła przecz, rum tarara, i
poszła przecz
Ta druga płakała, że nie ma nic, // rum tarara, że
nie ma nic! //

Plynie Wisła

(Krakowski)

Plynie Wisła, plynie, po Polskiej krainie
Zobaczyła Kraków, pewnie go nie minie

Zobaczyła Kraków, wnet go pokochała
A w dowód miłości, wstęga opasała

Z tamtej strony Wisły, jest Wandy mogiła
Która za swój naród życie poświęciła

Plynie Wisła, plynie, w biegu się nie wróci
O Wisle i Wandzie, krakowiaczek nuci

Plynie Wisla, plynie, po Polskiej krainie

A dopóki plynie, Polska nie zaginie

Czemu ty Dziewczyno
(Mazury)

Czemu ty dziewczyno pod jaworem stoisz
Czy cie slonko piecze, czy sie deszczu boisz?
Hop dzis dzis, tra la la la, hop dzis dzis, od
ucha
Hop dzis dzis, niech tanczy moja dziewczucha

Kaska, Maryska, Malgoska, Hanka
Niech tanczy, niech hula, do samego ranka
Dzis (10x)

Podkóweczki dajcie ognia, a dziewczyna tego
godna
A czy godna, czy nie godna, podkóweczki dajcie
ognia

Hejze zywo, hejze dalej, bo podkówki sa ze
stali

Bysmy ognia wykrzesali, hejze zywo, hejze
dalej.

A Macieju! A co?

A na odwyrkke! A rznij!

Dziri dziri dziri rum baj baj, rum baj baj, rum
baj baj

Dziri dziri dziri rum baj baj, rum baj baj, b/c
A chlopaki! A co?

A na odwyrkke! A rznij!

Dziri ...

A dziewczuchy! A co?

A na odwyrkke! A rznij!

Dziri ...

Slonko mnie nie piecze, deszczu sie nie boje

Czekam na Jasienka, pod jaworem stoje

Hop dzis dzis ...

PLAN ZBIÓRKI

Zbiórka: ☐ zastępu ☒ drużyny (dla pionierki)		Data:
Temat Zbiórki: Sprawność „MKO” (Miłośniczka Kultury Ojczyzny) – Pokazowa zbiórka (Kurs Drużynowych)		
☒ Wychowanie	☒ Gry/cwiczenia	☐ Praca zarobkowa
☒ Wiadomości do stopni	☒ Służba Bogu/Ojczyźnie	☒ Prace ręczne
☒ Wiadomości do sprawności	☐ Praca dla innych	☒ Piosenki, tance
	☐ Technika Harcerska	☒ Gaweda
		☐ Sprawy do załatwienia
	Plan	Wykonanie/Uwagi
Rozpoczęcie	Obrzęd - Nasze Regiony Raport Piosenka: Czerwone Jabłuszko Zapoznanie się: Nasze Regiony	(10 min) Dyskusja: czym jest obrzęd ... dlaczego jest on stosowany na zbiorce harcerek? Dlaczego Raport? Dlaczego piosenka na rozpoczęcie?
Cwiczenie/Gra nad temat stopni lub sprawności	1. Wskaze na mapie dzielnice regionalne Polski. 2. Wykaze się znajomością sztuki regionalnej: stroje, tance, piosenki, zdobnictwo. Gra: <u>Wycigi Regionalne</u> (zastępami)	(20 min) Dyskusja: Czego nowego się nauczyły? Czym się różni gra od lektury? Co przerobiłyśmy tą grą?
Nowa Piosenka	Wiazanka Cieszyńska	(5 min) Z którego rejonu jest ta wiazanka? Co to jest wiazanka?
Cwiczenie/Gra nad temat stopni lub sprawności	Praca Ręczna: Wycinanki kurpiowskie ... kartki na życzenie	(30 min)
Nowa Piosenka	Czemu ty Dziewczyno	(5 min)
Cwiczenie/Gra nad temat stopni lub sprawności	3. <i>Wie kto z Polaków i za co otrzymał nagrodę Nobla.</i> Gra: <u>Polskie Nagrody Nobla</u> (zespoły po 6 harcerek)	(15 min) Dyskusja: Kim była pierwsza kobieta która zdobyła nagrodę Nobla? Z jakich dziedzin są nagrody? (Literatura, Chemia, Fizyka, Medycyna, Ekonomia, Nagroda Pokoju)
Nowa Piosenka	Na Kujawach	(5 min)
Cwiczenie/Gra nad temat stopni lub sprawności	4. Wymieni kilku autorów polskich i ich dzieła. 5. Przedstawi krótkie streszczenie jednej przeczytanej powieści lub noweli któregoś z następujących pisarzy: Sienkiewicz, Prus, Żeromski, Orzeszkowa, Rodziwiczówna. Gra: <u>Lancuch Literatury Polskiej</u> (w kole) 6. Przeczyta jeden wiersz A. Mickiewicza i jeden wiersz J. Słowackiego. Gra: <u>Zamieszany Pan Tadeusz</u> 7. Nauczy się na pamięć dowolnie wybranego wiersza poetów romantycznych lub współczesnych. Uczymy się na pamięć „Trzy słowa najdziwniejsze” Szymborskiej	(20 min) (10 min)
Gaweda/Rozmowa	Usiąść w kole na rozmowę. Dlaczego uczymy się kultury polskiej? W czym się to nam przyda?	(5 min) (15 min) Podsumowanie metody zbiórki
Następna zbiórka	Co będzie. Co przynieść.	
Zakończenie	Ogłoszenia. Piosenka/Obrzęd: Życzenie	(5 min)
(145 min)	Przygotowała: hm. Anna Nowobilaska-Vasilios	Przeprowadziła: